

BISDOM BREDA

2010 | NR. 4

Vriendschap met Christus

Geen groter liefde kan iemand hebben dan deze, dat hij zijn leven geeft voor zijn vrienden' (Joh. 15, 12)

**Interview met bisschop
Van den Hende**

Vriendschap
zonder grenzen

PRIESTER OF DIAKEN WORDEN VANUIT JE BEROEP

een deeltijdsopleiding met een eigen
aanbod aan hen die vanuit hun beroep
priester of diaken willen worden

Informatie: Priester- en Diakenopleiding Bovendonk
Hofstraat 8 • 4741 AK Hoeven • Telefoon: 0165-504277
E-mail: secretariaat@bovendonk-opleidingen.nl
Website: www.bovendonk-opleidingen.nl
Uw steun is welkom: P 2580680 t.n.v. Stichting PDOB te Breda

de Bonth van Hulten

Postbus 115 - 5250 AC Vlijmen - Telefoon 073 - 5119022
E-mail bvh@volkerweessels.com - Website www.bonthvanhulten.nl
Bouw • Restauratie • Projectontwikkeling

R.K. H. Joseph kerk Roosendaal

Voor de toekomst van ons verleden.

Restauratie en onderhoud van monumenten is bij Nico de Bont in vertrouwde handen. Dat bewijzen onze 80 restaurateurs elke dag weer. Ook bijvoorbeeld bij de recente restauratie van de kerk van Abdij Koningshoeven te Berkel Enschoot. Minutieus vakmanschap, voor de toekomst van ons verleden...

nico de bont
Aannemingsbedrijf Nico de Bont B.V.
Postbus 76, 5260 AB Vught
Tel. 073-518 94 80, fax 073-518 94 90
www.nicodebont.nl

Uitvaartverzorging van Gemert

Heuvelstraat 181, 4812 PJ Breda
tel: 076 - 521 28 68
www.gemert-uitvaart.nl

Dag en nacht bereikbaar
Voor een persoonlijke verzorging
van crematie of begrafenis.

Vraag ons gratis
informatiepakket aan.

Uw wens ... onze zorg

Dit magazine is een uitgave van het bisdom Breda. Het verschijnt als kwartaalblad. Een individueel postabonnement is mogelijk tegen betaling van een bijdrage voor de verzend- en administratiekosten. Het blad is gratis.

Stuur voor een postabonnement voor 2011 een e-mail naar: magazine@bisdombreda.nl en maak ten minste E 10,- over op girorekening 1066316 t.n.v. Uitgeverij bisdom Breda, o.v.v. postabonnement magazine, postbus 90.189, 4800 RN Breda. Of bel T 076 5223444. Nummers worden toegestuurd na ontvangst van uw betaling.

Redactie

Monique van Delft,
Peter Hoefnagels,
Hans de Jong,
Frank van der Linden,
Daphne van Roosendaal
(hoofdredacteur).

Beeld/fotografie

I. Bertens (p. 1, p. 16, p. 26)
R. Mangold (p. 5, p. 6, p. 8,
p. 14 - 15, p. 18)
Bisdom van Breda
(p. 11, p. 16, p. 25)
Stock.xchng (p. 11, p. 24)
P. Verbeek (p. 12 - 13)
Adventsactie (p. 23)

Adres redactie

E magazine@bisdombreda.nl
T 076 5223444
F 076 5216244
Postbus 90189
4800 RN Breda

Advertentieverkoop

Acta Uitgeversorganisatie
E info@actauitgevers.nl
T 0475 463465
Postbus 7160
6050 AD Maasbracht

Vormgeving en druk

Brainstorm & Concept, Breda

Issn nummer: 1874-0480

IN DEZE UITGAVE

4 |
Interview met bisschop
Van den Hende

8 |
Nieuwe impulsen
voor diaconie

10 |
De heilige Franciscus:
De armoede van Christus
navolgend

16 |
Vriendschap
met Christus

22 |
Vriendschap
zonder grenzen

24 |
Broeders en zusters van
dezelfde Vader

- 6 | De heilige Maximiliaan Kolbe. Patroon van de Poolse parochie
- 12 | Franciscaanse groepen in het bisdom Breda
- 18 | Paus Benedictus aan jongeren:
'Jullie zijn rijk aan kwaliteiten, energie, dromen, hoop!'
- 20 | Informatie over de bisdombedevaarten
- 21 | Vriendensite: www.wydfriends.nl
- 26 | Kerk in de steigers: De kapel van Bovendonk

VAN DE REDACTIE

In augustus 2011 reizen jongeren naar de Wereldjongerendagen (wjd) in Madrid. In de herfstvakantie van 2011 (22-29 oktober) vindt de bisdombedevaart naar Padua en Assisi plaats. Aan beide bedevaarten ligt eenzelfde thematiek ten grondslag: vriendschap met Christus. Jong en oud zijn zo in 2011 samen onderweg. Bovendien worden parochies uitgenodigd om rond de bisdombedevaart een

inhoudelijk aanbod te doen, als 'thuisprogramma' voor de thuisblijvers.

Vanwege de voorbereiding op beide bedevaarten wordt u dit magazine aangeboden.

Dit is het eerste bisdommagazine in een vernieuwde stijl. De nieuwe opmaak verbetert de leesbaarheid en de toegankelijkheid van de artikelen. Er is gekozen voor een andere letter, die prettig leesbaar

is, en het blad heeft voortaan drie kolommen in plaats van twee. De foto op de cover wordt groot afgebeeld en vult de hele omslag.

We hadden het voornemen om de nieuwe opmaak met ingang van de jaargang 2011 te starten, maar we vonden hem te mooi om er nog een nummer mee te wachten!

INTERVIEW MET BISSCHOP VAN DEN HENDE

Bisschop Van den Hende tijdens de wjd in Sydney (2008)

Bisschop, wat is 'vriendschap met Christus'?

Het is belangrijk te beseffen dat het Gods initiatief is om een verbond van liefde en trouw met de mens aan te gaan. God staat als Schepper aan het begin van alle leven. God maakte de mens naar Zijn beeld (Gen. 1, 27). In de Bijbel kunnen we lezen dat God met de mens in dialoog treedt, dat Hij mensen roept om met Hem op weg te gaan: bijvoorbeeld Abraham, Mozes, of de profeten. En God gaat nog verder. God wordt mens. In Joh. 3, 16 staat dat God de wereld zozeer heeft liefgehad, dat Hij zijn eniggeboren Zoon heeft gegeven, opdat wij eeuwig leven zouden hebben. En Christus zegt: 'wie Mij ziet, ziet de Vader' (Joh. 14, 9). Uiteindelijk zegt Hij tegen zijn leerlingen: 'Ik noem u geen dienaars meer maar vrienden'. Als mens kun je laten zien dat je een vriend bent van Christus door met andere mensen in liefde te leven. Jezus Christus zegt: 'dit is mijn gebod, dat gij elkaar liefhebt' (Joh. 15, 12-17).

Wat is 'vriendschap met Christus' voor u?

Vriendschap met Christus betekent voor mij allereerst: van harte de uitgestoken

hand aannemen die Jezus Christus jou reikt. Wanneer je zijn vriendschap aanneemt, moet je bereid zijn om op zijn opdracht in te gaan en Gods liefde in het leven van alledag met andere mensen te delen. Vriendschap met Christus houdt in dat je steeds méér voor het evangelie overhebt, misschien zelfs wel je leven (Joh. 15, 12). Dat wil zeggen dat je denken en spreken, je doen en laten steeds méér bepaald zou moeten worden door het belangrijkste gebod: Heb God lief en je naaste als jezelf (Mc. 12, 28-31). Dat is niet eenvoudig. Het is een opdracht om je hele leven mee bezig te blijven.

De vriendschap met Christus van onze kant is dus noodzakelijkerwijs 'op de groei'. Onze vriendschap met Christus is een kwestie van vallen en opstaan. Gaandeweg ons leven hebben wij steeds opnieuw Gods barmhartigheid nodig. Het hangt dus voor een belangrijk deel van Christus' liefde af dat onze vriendschap met Hem in stand blijft. Wat voor de eerste apostelen gold, geldt in zekere zin ook voor ons nu, wanneer Christus zegt: 'Niet gij hebt mij uitgekozen, maar Ik u' (Joh. 15, 16).

Vriendschap met Christus moet je delen?

Christus is uniek in liefde en trouw. Vriendschap met Hem is nooit exclusief en sluit de vriendschap met mensen niet uit, integendeel! Jezus zegt: 'Ik ben de wijnstok, gij de ranken' (Joh. 15, 5). Wanneer een mens met Christus verbonden is, zoals een rank met de wijnstok, is zo iemand door de Heer ook verbonden met de andere ranken: de andere mensen die vrienden van Christus mogen zijn. Bovendien zegt Jezus: 'al wat je aan de minsten der Mijnen hebt gedaan, hebt gij ook voor Mij gedaan' (Mt. 25). De verbondenheid van Jezus strekt zich juist uit naar de mens die in nood verkeert. De vriendschap met Christus houdt ook in dat je oog en oor probeert te hebben voor de kleinen en de armen, vanuit je vriendschap met de Heer.

Een persoonlijke relatie met Christus, hoe doe je dat?

Wat nodig is voor vriendschap tussen mensen, is ook belangrijk voor de vriendschap met Christus. Dat houdt in dat je in je leven ruimte maakt voor Christus, dat je echt tijd neemt om met de Heer te praten in gebed, dat je naar Hem

probeert te luisteren door stil te worden en te lezen uit de Bijbel. Dat je rekening houdt met zijn evangelie bij wat je doet en zegt. Ook het vieren van de sacramenten is belangrijk om je band met Christus te onderhouden en te verdiepen. Bijvoorbeeld: in het sacrament van boete en verzoening (de biecht) ontvang je zijn barmhartigheid, het is een dialoog van vergeving. En in de viering van de eucharistie is Christus zelf onze gastheer en ons voedsel. Bidden, bijbellezen, diaconale inzet en de viering van de sacramenten zijn stuk voor stuk echt kostbare gaven om je vriendschap met Christus en met elkaar te bewaren en verder op te bouwen.

Een geloof zonder Christus is anders dan een geloof mét Christus?

De onzichtbare God hebben wij in en door Christus leren kennen. Dat is een groot geschenk. Als vriend van Christus mag je beseffen hoeveel God van de mensen houdt, en hoeveel Hij voor ons over heeft. Hij ging zelfs voor ons door de dood! Vriendschap met Christus heeft dus alles te maken met steeds weer je grenzen durven verleggen: van verwijten naar ver-

geving; van eigenliefde naar naastenliefde, van angst naar nieuwe moed, van twijfel naar vertrouwen, van dood naar eeuwig leven.

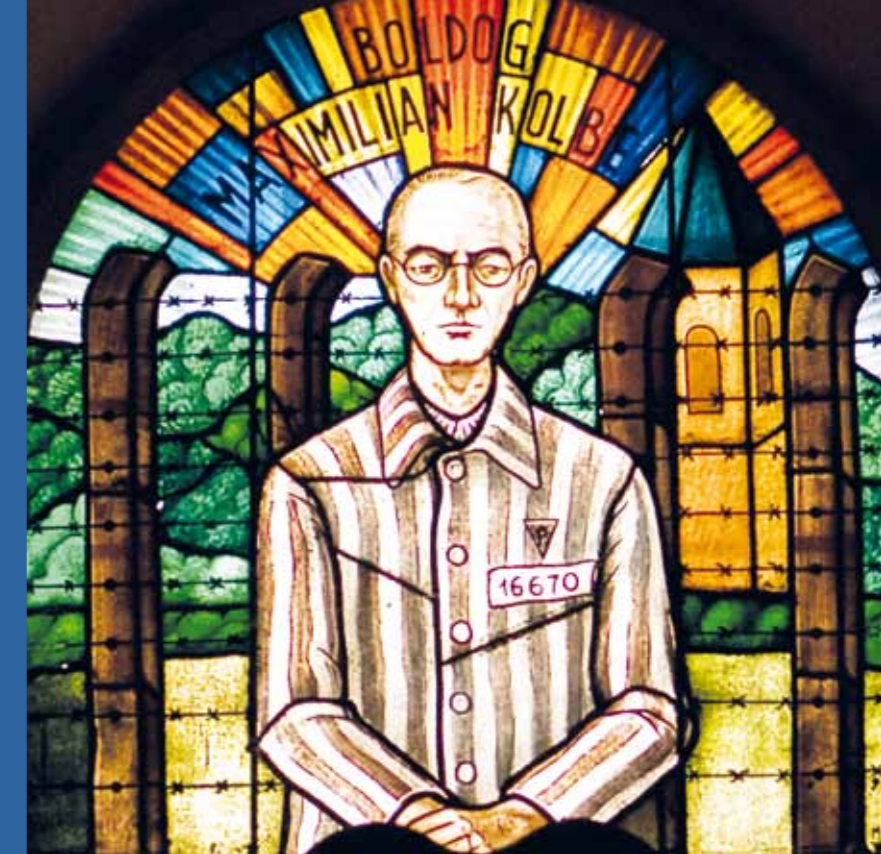
Wat hoopt u van de voorbereiding op de wjd en de bisdombedevaart?

Ik hoop dat jong en oud in ons bisdom tijdens de voorbereiding echt openstaat voor een levenslange band met Christus. Dat we ons door onze vriendschap met de Heer als mens verbonden weten met andere mensen, in het bijzonder met de kleinen en de armen. Dat de vriendschap van mensen met Christus hoorbaar en zichtbaar mag zijn in woord en daad. Dat zal de Kerk nieuwe uitstraling geven. Dan krijgt de blijde boodschap van het evangelie een nieuwe kans om zich te verspreiden in onze wereld die voortdurend nood heeft vrede en gerechtigheid.

Daphne van Rosendaal

DE HEILIGE MAXIMILIAAN KOLBE PATROON VAN DE POOLSE PAROCHIE

Maximiliaan Kolbe

De Poolse priester en martelaar Maximiliaan Maria Kolbe OFMConv (1894-1941) was een Minderbroeder Conventueel, die vanwege journalistieke verzetsactiviteiten gevangene werd gezet in het concentratiekamp Auschwitz. Na een vermeende ontsnappingspoging van een gevangene uit de barak van Kolbe werden tien mannen veroordeeld tot de hongerdood in een bunker. Kolbe bood zich aan als plaatsvervanger voor een vader van twee kinderen. Het tiental werd op 31 juli 1941 ingesloten. Toen 14 augustus nog steeds vier mannen in leven waren kregen zij een dodelijke injectie. Onder hen was ook Kolbe.

Je leven geven

De man die Kolbe door zijn levensoffer redde was Frans Gajowniczek. In het kerkelijke proces later had hij maar een korte verklaring. Kolbes biograaf schrijft in het boek 'Maximiliaan Kolbe stierf uit liefde': "Dat deze verklaring zo kort is, komt omdat Gajowniczek van pater Maximiliaan weinig wist. Dit vergroot de heldhaftigheid van de daad in zover hij zijn leven niet offerde voor een confrater of vriend, maar voor een onbekende, bemind in Christus en in de Onbevleete."

Zuiverheid en martelaarschap

Maximiliaan Kolbe beleefde zijn vriendschap met de Heer in vereniging met Maria, de Onbevleete. Hij kreeg al jong een besef van zijn roeping. Als kind was hij ernstig en ingetogen. Hij bad veel. Op een gegeven moment bad hij in zijn parochiekerk voor het beeld van Maria. Hij vroeg haar wat er van hem terecht zou komen. Op dat moment ontving hij een visioen. De heilige Maagd Maria verscheen aan hem. Zij droeg twee kronen in haar handen, een witte en een rode. Maria keek hem lief aan en vroeg hem: "Welke kronen wil je hebben? De witte als teken dat je jouw zuiverheid zult behouden of de rode, de kroon van het martelaarschap?" Kolbe antwoordde dat hij ze allebei wilde hebben. De Maagd keek hem lief aan en verdween.

In het gezin waarin Maximiliaan Kolbe opgroeide speelde Maria een grote rol. Geregeld ging de familie op bedevaart naar Czestochowa. En er heerste een echte franciscaanse geest. De ouders van Maximiliaan waren wevers en wisten een eigen zaak op te zetten. Maar ze streefden niet naar rijkdom, omdat deze in de weg zou staan bij hun beleving van hun relatie met God.

Poolse parochie

Bisschop Van den Hende richtte op 1 november 2009 een Poolse parochie op voor het bisdom van Breda. De parochie is vernoemd naar de heilige Maximiliaan Kolbe. Pater van de parochie is pater Slawomir Klim. Hij is pater van Societas Christi pro emigrantibus, een congregatie voor de zielzorg onder Poolse migranten.

Parochianen

De Poolse parochie is een zogeheten 'personele parochie'. Tot de parochie behoren katholieken die de Poolse taal spreken en hun verwanten. Pater Klim geeft een korte schets van zijn parochie: "De gemeenschap bestaat uit drie groepen. De oudste is die van Poolse soldaten die na de Tweede Wereldoorlog in Breda zijn achtergebleven. Jaarlijks komen zij op 31 oktober bij elkaar. We gedenken dan de bevrijding van Breda door generaal Maczek." "De tweede groep wordt gevormd door vluchtelingen. Zij kregen begin jaren tachtig politiek asiel in Nederland. In die jaren vond de politieke strijd tussen de vrije vakbond Solidarnosc en de Poolse communistische regering." De derde groep bestaat uit arbeidsmigranten. Pater Klim besteedt zijn

meeste tijd aan deze jongste groep. "Onder hen zijn er die zich in Nederland gevestigd hebben. De meerderheid komt met uitzendbureaus naar Nederland. Zij wisselen om de twee maanden en wonen in Polen. Het zijn jongeren die hier werken om in Polen hun huwelijk te kunnen betalen." Pater Klim schat dat het in de gemeente Zundert al om 3000 Polen gaat.

Vieringen en catechese

Met hen viert pater Klim op verschillende plaatsen liturgie. "Ik bereik met mijn vieringen ongeveer 800 mensen," vertelt hij. Buiten de liturgievieringen ontplooit pater Klim verschillende activiteiten. "Ik geef huwelijksvoorbereiding aan de jongeren die in Polen gaan trouwen. Dit jaar namen daar 120 jongeren aan deel. Twee keer in de maand verzorg ik de catechese voor kinderen die zich voorbereiden op hun eerste heilige Communie. Volgend jaar zullen er ook vormelingen zijn." "Na de viering van de eerste Communie houden we contact met de kinderen," vertelt Klim. "Ze komen bij elkaar in catechetische bijeenkomsten. Daarnaast bereiden we ons kerstspel voor. Zo raken de kinderen vertrouwd met de belangrijke Poolse traditie met Kerstmis een kerstspel

op te voeren. We doen dit zowel in Tilburg als in Breda. Een enkele maal leid ik een begrafenis. We hebben een relatief jonge gemeenschap."

Patroon

Pater Klim: "Voor ons heeft Maximiliaan Kolbe een grote betekenis. Hij was lid van de conventuelen, een franciscaanse orde. Al voor de oorlog was hij erg actief in de media. Hij stichtte een model-drukkerij, die tijdens de economische crisis vele mensen aan werk heeft geholpen. Tijdens de Tweede Wereldoorlog hielp hij velen te vluchten waaronder ook veel Joden. Hij gaf zijn leven in Auschwitz. Op 14 augustus is zijn feest. Vanwege de vakantie vieren we dit in september. We nodigen dan priesters uit Polen uit om over hem te preken. Daarna is er ons parochiefeest."

Hans de Jong

NIEUWE IMPULSEN VOOR DIACONIE

Vriendschap met Christus heeft alles te maken met onze onderlinge vriendschap tot elkaar. "Dit is mijn gebod, dat gij elkaar liefhebt, zoals Ik u heb liefgehad," zegt Christus (Joh. 15, 12). Het bisdom van Breda geeft daarom volop impulsen aan diaconie. Er worden initiatieven ontplooid voor zichtbare diaconie met gelovige bezieling en uitstraling.

De diaconale stad

Geloof en diaconale inzet met elkaar verbinden: dat is de inzet van het project 'De diaconale stad Roosendaal'. Jan Damen, medewerker van de pastorale dienstverlening van het bisdom, schetst enthousiast de doelstellingen en de

voorgeschiedenis van het project. "Het kent drie pijlers: gebed toerusting en actie. Het wordt gedragen door de drie Roosendaalse parochies en het bisdom. Het project wil de relatie tussen geloof en diaconale inzet expliciteren. Veel vrijwilligers zijn diaconaal actief, maar zich minder bewust van hun spirituele bronnen."

De diaconale stad Roosendaal laat zich inspireren door de San Egidio-beweging. "Deze van oorsprong Italiaanse beweging heeft een gemeenschap in Antwerpen. In de spiritualiteit van deze groep bestaat een duidelijke link tussen geloof, gebed en maatschappelijk engagement. We willen San Egidio niet kopiëren. Dit kan ook niet," vindt Damen. "Maar ze is voor ons wel een voedingsbron." Damen vormde met de Roosendaalse pastoraal werkers Yvonne Heestermans (parochie De Ark) en Cas van Beek (Emmaüsparochie en OLV parochie) een startgroep. "Vervolgens zijn we mensen gaan werven die met ons mee willen doen. Zo is er een kerngroep gevormd."

De groep komt sinds oktober 2009 elke derde donderdag van de maand bijeen in het dekenaal centrum van dekenaat Het Markiezaat. "We bidden met elkaar, eten samen en voeren een geloofsgesprek, waarin we spreken over wat we aan diaconie doen. In de gebedsvieringen wordt gelezen uit de Schrift. Daarnaast lezen we een hedendaagse tekst." Die hedendaagse tekst kan ook een getuigenis zijn. Vrijwilligers die vanuit de Kerk diaconaal actief zijn, kunnen zo hun ervaringen met de armoede van mensen in gebed voorleggen aan God. Jan Damen: "Ook nodigen we elke viering de aanwezigen uit een voorbede te doen. We steken bij elke intentie een kaars aan."

'Maatjesproject'

De diaconale stad Roosendaal wil dus de gelovige motivatie van diaconale

vrijwilligers helpen verdiepen, maar de groep koos daarnaast ook voor een eigen activiteit. Damen: "Na contact met lokale pastorale beroepskrachten en verschillende maatschappelijke instanties hebben we het maatjesproject ontwikkeld. Dit is gericht op eenzame ouderen. "Door het maatjesproject willen we contact zoeken met ouderen en hen zo uit hun isolement halen. De maatjes hopen we via de parochies te werven. Het is onze hoop dat zij ook deel gaan nemen aan de gebedsvieringen, vanwege de band tussen liturgie en leven." Via contact met het Norbertuscollege in Roosendaal worden jonge mensen bij het project betrokken. "De leerlingen van 5-VWO doen in dat studiejaar een maatschappelijke stage. De coördinator van deze stage wil met de school participeren in het maatjesproject," aldus Jan Damen. Via lessen op de school worden de jongeren voorbereid op hun diaconale inzet. Derde partner in het maatjesproject is woningcorporatie Aramis AlleeWonen. De woningcorporatie vult zijn maatschappelijke verantwoordelijkheid actief in. Consulents hebben contact met huurders van wie het leven verschaalt en ondersteunen hen. De samenwerking met de Kerk en het onderwijs in het maatjesproject sluit daarbij aan.

Diaconale werkbezoeken

Op initiatief van de bisschop startten in 2010 diaconale werkbezoeken. Via een diaconaal werkbezoek informeren de bisschop en zijn staf zich op locatie over een problematiek of sociaal vraagstuk. Voor de diaconale werkbezoeken nodigt het bisdom tevens direct betrokken mensen uit de parochies en het maatschappelijk middenveld uit. Het eerste diaconale werkbezoek vond plaats op 22 januari. Toen werd een bezoek gebracht aan de Voedselbank in Roosendaal van de stichting Goed Ontmoet. Deze voedselbank deelt wekelijks onge-

veer 400 voedselpakketten uit met een gemiddelde winkelwaarde van €40,-. Dit alles wordt mogelijk gemaakt door de grote inzet van vele vrijwilligers die zich veelal vanuit hun gelovige inspiratie inzetten.

Op 25 juni bracht de bisdomstaf een bezoek aan de SO/VO Liduinaschool voor ZML in Breda. Dit is een school voor kinderen in de leeftijd van 4 tot 20 jaar met een verstandelijke en/of een lichamelijke beperking. Katholiek onderwijs is er voor de gehele mens en voor elke mens en heeft een bijzonder oog voor de zwakkeren. Het werkbezoek onderstreepte de actualiteit van het gesprek over de katholieke identiteit van onderwijs en heel concreet het onderwijs aan kinderen met een beperking. De zorg voor de gehele mens en met oog voor de zwakkeren stond ook centraal bij het laatste diaconale werkbezoek van 2010. Op 5 november brachten de bisschop en de staf een bezoek aan zorgcentrum De Wijngaerd te Made.

Sociale leer van de Kerk

De waardigheid van de mens is gegrond in de gelovige overtuiging dat de mens beeld van God is. De menselijke waardigheid vormt het hart van de sociale leer van de Kerk. In het nieuwe gespreksforum van het bisdom, de Antoniusacademie, worden maatschappelijke thema's besproken en verbonden met de sociale leer van de Kerk. In 2011 zal het bisdom de sociale leer van de Kerk ook onder de aandacht brengen via de geloofsgesprekken op tv. Deze worden uitgezonden voorafgaand aan de eucharistieviering op zondagochtend (9.35 uur, Nederland 2).

Daphne van Roosendaal
en Hans de Jong

Dromen

Franciscus was een zoon van de opkomende rijke burgerij in de middeleeuwse handelsstad Assisi. Deze burgers ontdekten dat je met geld vooruit kon komen. Met geld lag zelfs een adellijke riddertitel binnen handbereik. Franciscus droomde hiervan en toen een edelman uit de stad voorbereidingen trof om oorlog te gaan voeren in de streek Apulië meldde Franciscus zich aan. Hij kocht een schitterende ridderuitrusting in de hoop door zijn dapperheid de ridderslag te ontvangen.

'Herstel mijn huis'

Franciscus ging op weg, maar aangekomen bij Spoleto voelde hij zich ziek. Toen hij wat ingedommeld was vroeg een stem hem waarheen hij op weg was. Franciscus vertelde over zijn plannen. Vervolgens vroeg de stem: "Wie is er in staat meer te geven, de Heer of de Knecht?" "Vanzelfsprekend de Heer," antwoordde Franciscus.

Vanaf dat moment was Franciscus op zoek naar een evangelisch leven. Aanvankelijk deed hij dit op een heel directe, misschien wat naïeve manier. Toen hij in de kapel van San Damiano was, sprak het kruisbeeld tot hem en zei: "Zie je niet dat mijn huis in verval is. Vooruit, ga het herstellen." Franciscus dacht niet lang na en begon letterlijk te doen wat hem gezegd werd. Hij restaureerde het kapelletje.

'Wat wilt Gij?'

Voortdurend stelde Franciscus zich de vraag: "Heer, wat wilt Gij dat ik doe?" Zijn antwoord was dat wat de rijke jongeling had moeten geven. Franciscus gaf alles wat hij bezat weg. En hij zocht hoe hij dit verder kon concretiseren. In deze zoektocht maakt de Heer Franciscus duidelijk dat hij zich moet afkeren van de wereld: "Wanneer je daar eenmaal mee begonnen bent, zal al datgene wat je tot nu toe aantrekkelijk vond en als verruk-

kelijke zoetheid meende te moeten smaken, onverdraaglijk en walgelijk bitter voor je zijn."

Ontmoeting met de melaatse

In die uitspraak laat Christus niet weten tot wie hij zich moet keren. Dit wordt voor Franciscus pas duidelijk in de ontmoeting met een melaatse. Normaliter ontweek Franciscus de melaatsen, zoals zijn tijdgenoten. Melaatsheid is een besmettelijke ziekte. Mensen stonken en zagen er verschrikkelijk geschonden uit. Maar toen Franciscus een melaatse tegenkwam, kwam hij van zijn paard, gaf hem een geldstuk en kuste zijn hand. Vervolgens omhelsde de melaatse Franciscus en gaf hem de vredeskus. De franciscaanse theoloog Bonaventura (1221-1274) vermoedt in deze gebeurtenis een ontmoeting met Christus, die leidde tot de definitieve bekering van Franciscus. Hij laat alle sociale verbanden los, geeft al zijn bezit weg, trekt zich terug uit de wereld en wacht op een woord van de Heer in zijn hart.

Bezitloosheid

Franciscus werd werkelijk straatarm. Hij zwerft rond en weet niet wat te doen. Dan hoort hij in de kerk van Portiuncula hoe Jezus zijn apostelen uitzendt om te preken, zonder beurs, reistas, sandalen of stok. De uiteindelijke zending van de minderbroeders in de wereld hangt samen met hun bezitloosheid. Hoofdstuk 17 van de Regel van Franciscus eindigt met wat wij misschien de inhoud van hun zending mogen noemen, namelijk terug te geven wat zij van God ontvangen hebben. Het evangelie, dat zegt 'voor niets hebben jullie ontvangen, voor niets moet je geven', wil juist dat wij datgene wat van God komt en alleen aan God toebehoort, met elkaar delen.

De broeders worden de wereld ingezonden om de vrede van Christus te delen en de

mensen op te roepen tot een Godlovend en boetvaardig leven.

Vriend

Is Franciscus een vriend van de armen geweest? Hij was geen hulpverlener in onze betekenis van het woord. Er zijn wel verhalen overgeleverd dat Franciscus mensen helpt, maar dat vormt niet de kern van zijn zending. Nergens lezen we dat Franciscus de wereld in gezonden is om mensen te helpen. Eerder vond Franciscus bij de armen de onmiddellijke nabijheid van Christus. Het was Franciscus om Christus te doen. Armoede was een middel om bij Christus te komen. Franciscus was vriend van de armen door zelf arm te zijn. Daarbij ging hij tot het uiterste. Hij weigerde ook maar iets te bezitten.

Armoede

Een van de bijnamen van Franciscus is 'Il poverello', de kleine arme man. Franciscus ontdekte dat degenen die buiten gesloten worden hem vrede schonken. Hij probeerde een leven te leiden, waarin hij niemand uitsloot, met hoogachting voor iedereen. De beste manier om dit te doen vond hij bij Jezus Christus: een houding van hoogachting voor iedereen, van dienstvaardigheid oftewel nederigheid. Christus is aan het kruis de minste dienstknecht van allen geworden. Diens voetstappen wil Franciscus volgen in de bereidheid om anderen te dienen in armoede en eenvoud. De armoede krijgt zo verschillende dimensies. In sociaal opzicht is Franciscus verbonden met de minsten, in religieus opzicht bestaat ze uit de navolging van Christus. De materiële consequentie voor Franciscus is dat hij met zo min mogelijk toe kan.

Willem Marie Speelman

DE HEILIGE FRANCISCUS: DE ARMOEDE VAN CHRISTUS NAVOLGEND

Deze tekst is een samenvatting van de inleiding van Willem Marie Speelman tijdens de eerste (28 september 2010) van drie middagbijeenkomsten over Franciscus en franciscaanse spiritualiteit. Willem-Marie Speelman is medewerker van het Franciscaans Studiecentrum te Utrecht.

FRANCISCAANSE GROEPEN IN HET BISDOM BREDA

Zolang als het bisdom van Breda bestaat, is de inspiratie van Franciscus merkbaar. De tweede bisschop van Breda, J. van Genk was derde ordeling van Franciscus. Alle diocesane zuster- en broedercongregaties die binnen de grenzen van het bisdom gesticht zijn (met uitzondering van de broeders van Oudenbosch) zijn getekend door de franciscaanse spiritualiteit. Buiten de congregaties zijn er verschillende lekgroepen in het bisdom actief.

Franciscaanse Lekenorde Gilze

De oudste franciscaanse lekgroep in het bisdom is actief in Gilze, een franciscaanse broederschap van de derde orde. Joke Timmermans is sinds 2005 de voorzitter van deze groep. "Onze broederschap bestaat al sinds 1876. In dat jaar richtte pastoor Biestraten deze derde orde op. In 1978 is onze naam gewijzigd in Franciscaanse Lekenorde. Wij zijn mannen en vrouwen, gehuwd en ongehuwd, die het ideaal van Franciscus en Clara willen navolgen." Joke vult dit persoonlijk in. "In mijn leven gaat het om drie d's: dienen, dragen en danken. Ik probeer dienstbaar te zijn en dankbaar in het leven te staan. Dit in het spoor van Franciscus die goed wilde zijn

voor heel de schepping, voor alle mensen en alle dieren."

Custodie Bergen op Zoom

Veertien jaar geleden startte de Franciscaanse Beweging in Bergen op Zoom. Piet de Bruijn coördineert de groep die de maandelijkse bijeenkomsten voorbereidt. "Het initiatief lag bij de franciscanessen van Bergen op Zoom of, zoals wij in Bergen zeggen: de franciscanessen van Katrintje. Zij organiseerden elk jaar op 4 oktober een Franciscusviering. Omdat hun aantal afnam, vroegen ze de leken die deze viering bijwoonden de vieringen mee voor te bereiden. Zo is het gegroeid. We komen maandelijks bij elkaar in Huize Sint Catharina. De zusters ontvangen ons graag, omdat wij hun spiritualiteit verder dragen," aldus De Bruijn. Hij vervolgt: "Op onze bijeenkomsten komen 25 tot 30 mensen, in leeftijd variërend van veertig plus tot heel oud. Het zijn niet alleen katholieken, maar ook protestanten en anderen, van heinde en verre," zegt Piet vriendelijk. "Onze thema's sluiten steeds aan bij de franciscaanse spiritualiteit. Het gaat over de geschriften en kernwoorden van deze richting, zoals eenvoud, gebed, aandacht,

broeder- en zusterschap. Ik hecht eraan te zeggen dat we naast dit thema ook ruimte hebben voor onderlinge bemoediging en uitwisseling. We vormen een 'custodie' van de Franciscaanse Beweging. Een custodie is een regio. Onze custos is broer Gerard Buijsen, een broeder van Huijbergen. We hebben hem gekozen, omdat hij midden in de franciscaanse spiritualiteit staat."

Custodie Oudenbosch

In Oudenbosch is een actieve custodie van de Franciscaanse Beweging. "Dit zijn we sinds september 2008," vertelt Sonja van den Bergh, van beroep onderwijzeres. "Er bestond in de parochie van de basiliek een franciscaanse traditie. Om de twee jaar gaan we op bedevaart naar Rome en doen dan ook Assisi aan. Tijdens het pastoraat van onze vorige pastoor Paul Verbeek ontstond er een franciscaanse groep. Na zijn vertrek in 2007 hebben we aansluiting gezocht bij de franciscaanse beweging. We zijn nu een officiële custodie." De groep telt ongeveer dertig leden. "We komen maandelijks bij elkaar en bezinnen ons op een franciscaans thema." Sonja noemt er enkele: "We staan stil bij onderwerpen als dankbaarheid, de teksten

van de Fioretti en ook bij het Zonnelied. Twee keer per jaar beleggen we onze avond in het klooster van Sint Anna, zodat we ook contact hebben met de zusters van Oudenbosch. Eén keer per jaar is er nog een eucharistieviering met Paul Verbeek als celebrant. Buiten deze bijeenkomsten organiseren we ook twee keer per jaar een meditatieve wandeling in de omgeving van de abdij van Zundert. Daar bezoeken we ook de vespers." "Franciscus heeft iets bij me los gemaakt," zegt Sonja. "Ik leef nu veel bewuster dan voorheen. In onze groep hebben we ook intensieve zorg voor elkaar. Als iemand ziek is gaan we bij elkaar op bezoek, sturen een kaartje en houden elkaar bij vreugde en verdriet in de gaten." Zo vertaalt zich de franciscaanse hartelijkheid.

Franciscaanse groep Zeeland

Paul Verbeek is sinds 2007 deken in Zeeland. In dit gebied, waar door de capucijnen al een sterke franciscaanse presentie was, toont hij zich een actieve voortrekker. Kort nadat hij deken was geworden deed een groep van de franciscaanse gemeenschap Le Tibériade uit het bisdom Namen Zeeland aan. Dit bezoek was zo inspirerend dat men

besloot maandelijks vespervieringen in de stijl van Le Tibériade te organiseren. "We bidden de Vespers met uitstelling van het Allerheiligste. Daarna is er gelegenheid elkaar te ontmoeten. Vanuit deze ervaring is contact gezocht met de Franciscaanse Beweging. We komen nu op zes vrijdagavonden op het dekenaat in Heinkenszand bij elkaar. We bezinnen ons, wisselen onze ervaringen uit en er is ruimte voor gezelligheid. Mensen vertellen dan over hun eigen ervaringen." "Vaak vertellen de capucijn Jan Scheffers en Martine Buitink over hun activiteiten in de Kapuchon, hun inloophuis in Middelburg. Anderen zijn betrokken bij de San Egidiogemeenschap in Antwerpen, terwijl weer anderen in hun parochie vrijwilliger zijn." De groep telt ongeveer veertig leden. "Het is een gemêleerd gezelschap," vindt Paul Verbeek. "De groep bestaat uit veertig-plussers en bij de vespervieringen zijn ook jongeren. Een aantal van hen heeft ook deelgenomen aan zomerkampen van Le Tibériade. Er is sprake van een lichte groei."

Hans de Jong

“Dit is mijn gebod, dat gij elkaar liefhebt, zoals Ik u heb liefgehad. Geen groter liefde kan iemand hebben dan deze, dat hij zijn leven geeft voor zijn vrienden. Gij zijt mijn vrienden, als gij doet wat Ik u gebied. Ik noem u geen dienaars meer, want de dienaar weet niet wat zijn heer doet, maar u heb Ik vrienden genoemd, want Ik heb u alles meegedeeld wat Ik van de Vader heb gehoord. Niet gij hebt Mij uitgekozen, maar Ik u en Ik heb u de taak gegeven op tocht te gaan en vruchten voort te brengen die blijvend mogen zijn. Dan zal de Vader u geven al wat gij Hem in mijn Naam vraagt. Dit is mijn gebod, dat gij elkaar liefhebt.”

(Joh. 15, 12-17)

VRIENDSCHAP MET CHRISTUS

Deze tekst is een samenvatting van de inleiding van zr. Marianne van Haastrecht osc tijdens de tweede (29 september 2010) van drie middagbijeenkomsten over Franciscus en franciscaanse spiritualiteit. Zr. Marianne van Haastrecht is claris van de Bron te Nijmegen.

Een leven met Jezus Christus

Clara leefde van 1193 tot 1253. Ze was een plaats- en tijdgenote van Franciscus. Clara was van adellijke komaf. Als jonge vrouw hoorde ze over Franciscus die alles verkocht had en aan de armen had gegeven om Jezus Christus te volgen. Ze werd door de levenswijze van Franciscus en zijn broeders geraakt, hoewel haar familie niets van hen moest weten. Juist in die tijd werd er voor Clara een huwelijkskandidaat uitgezocht. Het huwelijk was een zakelijk gebeuren, ook bedoeld om rijkdom en bezit in de familie te houden. Clara weigert de voor haar gekozen kandidaat. Ze verlangt naar iets diepers, naar een leven met Jezus Christus.

In het geheim worden er ontmoetingen georganiseerd tussen Clara en Franciscus. De bisschop wordt op de hoogte gebracht. In de nacht van Palmzondag 1212 ontvlucht Clara het ouderlijk huis. Ze wordt door enkele broeders opgewacht en naar Portiuncola gebracht waar Franciscus haar opneemt in de beweging van de boetelingen. Als teken knipt Franciscus haar de haren af en kleed ze zich met een pij, het kleed van de armen. Clara beschouwde haar roeping als het volgen van de weg van de Zoon van God. Het is de "weg die onze zeer zalige vader Franciscus, zijn ware minnaar en navolger, ons door woord en voorbeeld heeft getoond en geleerd," zoals Clara in haar Testament schreef.

Privilege van de armoede

Nu was in die tijd deze levenswijze voor vrouwen niet mogelijk. Franciscus bracht haar naar een benedictinessenabdij. Daar kon ze leven, niet als koorzuster, maar als dienstmeisje! Dit is echter niet wat Clara

wil. Ze wil leven als Franciscus, leven in de voetsporen van Christus. Spoedig volgen er meer vrouwen, onder wie ook haar zus Agnes. Uiteindelijk krijgt de vrouwengemeenschap een plaats in San Damiano.

Daar leven ze in een armoedig klooster. In de dertiende eeuw bestonden kloosters van de opbrengsten van hun eigen land. Daar kozen Clara en de haren niet voor. Clara vraagt aan de paus toestemming om zonder bezit te leven (privilege van de armoede) en hierdoor haar levenswijze wat vast te leggen.

Echt begrijpen doet de paus het niet, maar hij geeft het wel. Clara wil haar levenswijze echter vastgelegd en goedgekeurd zien in een eigen Regel. De bestaande Regel van Benedictus staat bezit toe en dat wil Clara absoluut niet. Het is een hele strijd, maar Clara houdt vol. Op 11 augustus 1253 sterft Clara. Twee dagen daarvoor heeft paus Innocentius IV haar Regel officieel goedgekeurd. Clara ontvangt de bulle de dag voor haar sterven.

Met haar keuze voor Christus, naar het voorbeeld van Franciscus, brak ze met oude patronen. Ze was als adellijke vrouw vrij van materiële zorgen. Maar ze gaf haar bestaanszekerheid op om in volstrekte armoede te gaan leven. Ze deed ook afstand van haar maatschappelijke positie en daalde af naar het niveau van de armsten. God was haar enige zekerheid. En haar armoede werd haar grote rijkdom.

Het gelaat van de Gekruisigde

Het ging bij Clara en Franciscus om de navolging van Christus. Clara en haar zusters voelden zich geroepen om in een gesloten gemeenschap contemplatief te leven. Zowel Franciscus en Clara beleefden

Christus als een Vriend. Clara moedigt ons aan om vanuit ons verlangen met hart en ziel te kijken naar het gelaat van de Gekruisigde. Zo kijkend, wordt in de Gekruisigde de Verrezenen zichtbaar, de mensgeworden liefde van God en Gods onmetelijke liefde voor de mens. Christus is voor haar de spiegel. Clara moedigt aan om iedere dag in deze spiegel te kijken als bruid van Christus en je als zijn geliefde in Hem te spiegelen, en je zo innerlijk en uiterlijk mooi te maken voor Hem. Clara roept op om in de spiegel Christus te kijken en Hem te beschouwen, zijn armoede, zijn nederigheid en zijn onuitsprekelijke liefde.

Het Geheim dat Liefde heet

Als claris leef ik geïnspireerd door en in navolging van Clara en Franciscus. In hun voetsporen wil ik de weg van de Zoon van God gaan. Daarbij zijn voor mij de contemplatie en mijn relatie met Christus bepalend. De contemplatie vind ik in de liturgie, bij het bidden van de getijden en ook heel bijzonder in het vieren van de eucharistie. De geestelijke lezing en de meditatie, het stille gebed, zijn ook dagelijks terugkerende activiteiten die mij tot beschouwing brengen. In die contemplatie ben ik gericht op Christus. Hij is mijn partner, met Hem heb ik mij verbonden en wil ik mij verbinden telkens weer. Waarom? Het antwoord hierop ligt in het Geheim dat Liefde heet. Het is niet te snappen en dus ook niet uit te leggen, maar het is wel waar en ik ben er dankbaar voor.

Zr. Marianne van Haastrecht osc

PAUS BENEDICTUS AAN JONGEREN: 'JULLIE ZIJN RIJK AAN KWALITEITEN, ENERGIE, DROMEN, HOOP!'

Paus Benedictus XVI schreef jongeren vanwege de Wereldjongerendagen 2011 (wjv) een brief. Hierin schrijft de paus over het wjd-thema 'Geworteld en opgebouwd in Jezus Christus, standvastig in het geloof'. Voor de bisdomreis naar de wjd werd dit thema vertaald naar vriendschap met Christus.

'Jezus zien'

Vriend(in) van Christus zijn, betekent serieus nemen wat Hij heeft gezegd en heeft gedaan. Het betekent in gesprek gaan met Jezus Christus en Hem navolgen. In zijn brief aan de jongeren zegt de paus dat hij weet dat ze misschien graag, net als de apostel Thomas, Jezus echt zouden willen kunnen zien (Johannes 20, 24-29). "Wij willen ook graag Jezus kunnen zien, met Hem praten en, zelfs nog sterker, zijn aanwezigheid voelen," schrijft de paus. "Voor veel mensen tegenwoordig is het moeilijk geworden om tot Jezus te komen."

Maar we kunnen tastbaar contact met Jezus hebben, met name in de sacramenten, zegt hij, en: "Herken en dien Jezus in arme mensen, in zieken, in onze broeders en zusters met problemen en hen die hulp nodig hebben. Ga een persoonlijke dialoog aan met Jezus Christus en onderhoud die in geloof. Leer Hem beter kennen door de evangeliën te lezen en de Catechismus van de Katholieke Kerk. Praat met Hem in gebed en stel je vertrouwen op Hem. Hij zal nooit dat vertrouwen beschamen!"

Christus volgen

"Het besluit om in Jezus Christus te geloven en Hem te volgen is niet gemakkelijk. Het wordt gehinderd door onze persoonlijke fouten en door de vele stemmen die ons gemakkelijkere wegen wijzen." Maar zegt de paus: "Laat je niet ontmoedigen. Zoek liever de steun van de christelijke gemeenschap, de steun van de Kerk! Bereid je heel dit jaar zorgvuldig voor op de ontmoeting in Madrid [...]."

De kwaliteit van onze ontmoeting zal vooral afhangen van onze geestelijke voorbereiding, ons gebed, ons samen luisteren naar het woord van God, en van onze wederzijdse steun."

'Wortel schieten'

In zijn brief gaat de paus in op het thema van de internationale wjd. Drie zaken worden door hem nader geduid: het geworteld zijn, het fundament, de standvastigheid. "Het eerste beeld is dat van de boom die stevig geplant is dankzij zijn wortels," schrijft hij. Wortels zijn je ouders, je familie, de cultuur van je land, en, zoals de Bijbel aangeeft, God. De paus verwijst naar de profeet Jeremia: "Voor de profeet betekent wortel schieten je vertrouwen stellen in God." Zoals de wortels van een boom deze stevig planten in de grond, geeft een fundering stevigheid aan een huis: "Door geloof, zijn we opgebouwd in Jezus Christus, zoals een huis is gebouwd op zijn fundamenten."

Rijk aan kwaliteiten

De paus schrijft elk jaar een brief aan de jongeren op Palmzondag. Palmzondag geldt als wereldjongerendag in de jaren als er geen internationale bijeenkomst is. Ook voor Palmzondag 2010 schreef de paus een brief. Daarin ging hij in op de uitdaging waar jongeren voor staan als ze Christus willen volgen. Want wat moet je dan doen? De lezing van Palmzondag 28 maart 2010 beantwoordt die vraag aan de hand van de vraag die de jongeling stelt aan Jezus: 'Goede Meester, wat moet ik doen om deel te krijgen aan het eeuwig leven?' (Marcus 10, 17). "In de jongeling uit het evangelie kunnen wij een toestand zien die heel erg lijkt op die van jullie. Jullie zijn ook rijk aan kwaliteiten, energie, dromen, hoop: bronnen die jullie in overvloed bezitten! Jullie leeftijd zelf is een grote rijkdom, niet alleen voor jullie zelf, maar ook voor anderen, voor de Kerk en voor de wereld," aldus de paus.

Je levensplan

"De levensfase waarin jullie je bevinden, is een tijd van ontdekken: van de gaven die God jullie heeft geschonken en van jullie verantwoordelijkheden. Het is eveneens een tijd van fundamentele keuzes voor het maken van jullie levensplan. Dit is daarom het moment om je de vraag te stellen wat de echte betekenis van het bestaan is, en om jezelf af te vragen: 'Ben ik tevreden met mijn leven? Is er nog iets dat ontbreekt?'"

Je leven geven

De paus wijst op de christelijke roeping: "Jezus nodigt de rijke jongeling uit om veel verder te gaan dan het bevredigen van zijn ambities en zijn persoonlijke plannen, Hij zegt hem: 'Kom, volg Mij'." Jezus nodigt zijn leerlingen uit tot een totale gave van hun leven, zonder berekening en menselijk voordeel, met een onvoorwaardelijk vertrouwen in God. De paus wijst in dit verband op de heiligen: "[Zij] gaan in op deze veeleisende uitnodiging en volgen de gekruisigde en verzezen Christus in nederigheid en gehoorzaamheid. Hun volmaaktheid [...] bestaat erin niet zichzelf meer in het middelpunt te plaatsen, maar tegen de stroom in te gaan door te leven volgens het evangelie."

In het hart gelegd

Paus Benedictus: "Het geloof in zijn liefde [de liefde van de Heer] zal jullie, door jullie sterk en edelmoedig te maken, de moed geven in alle rust de levensweg op te gaan en de verantwoordelijkheden van gezin en beroep op je te nemen. Zet je in voor het bouwen van je toekomst door een serieuze persoonlijke vorming en studie om op een bevoegde en edelmoedige wijze het algemeen welzijn te dienen."

Daphne van Rosendaal

WERELDJONGERENDAGEN MADRID 7-22 AUGUSTUS 2011 VRIENDSCHAP MET CHRISTUS

7 augustus: Vertrek vanuit het bisdom. Eucharistieviering onderweg in Metz. Daarna vertrek naar Taizé.

8 t/m 9 augustus: Programma in Taizé.
10 augustus: Via de bedevaartplaats Rocamadour naar Lourdes. Eucharistieviering en lichtprocessie.

11 augustus: Vertrek naar Ponferrada (gastbisdom Astorga) voor de 'days of the diocese'.

12 t/m 15 augustus: Days of the diocese in het gastbisdom Astorga.

15 augustus: Vertrek naar Madrid.

16 augustus: Openingsviering in Madrid en internationaal jongerenfestival.

17 augustus: Ochtendprogramma van de Nederlandse bisdommen (catechese). Middag en avond internationaal jongerenfestival.

18 augustus: Ochtendprogramma van

de Nederlandse bisdommen (catechese). Middag welkom paus Benedictus XVI. Avond internationaal jongerenfestival.

19 augustus: Ochtendprogramma van de Nederlandse bisdommen (catechese). Middag en avond kruisweg en internationaal jongerenfestival.

20 augustus: Naar het vliegveld voor de slotbijeenkomst met naar verwachting twee miljoen jongeren. Wake met de paus. Overnachting op het vliegveld.

21 augustus: Eucharistieviering op het vliegveld. Aanvang terugreis.

22 augustus: Aankomst thuis.

Kosten: € 800,-

Aanmelden vóór: 15 april 2011

Aanmelden en reisinformatie:

Pelikaan reizen

www.groepsreisopmaat.nl/wjd2011

Informatie en contact:

Bisdom van Breda (T 076 5223444, E wjd@bisdombreda.nl) *

Op **17 april 2011** is er op Palmzondag een bijeenkomst voor alle deelnemers aan de Bredase wjd-reis. Op **18 en 19 juni 2011** is het voorbereidingsweekend voor de wjd-begeleiders. In 2011 vinden net als in 2010 **wjd-jongerenvieringen** plaats. Noteer de data (telkens om 15.00 uur): 23 januari, 20 februari, 17 april (Palmzondag), 29 mei, 19 juni, 17 juli.

Het wjd-team verzorgt informatiebijeenkomsten op scholen en in parochies. Neem hiervoor contact op met het bisdom (wjd@bisdombreda.nl).

Het bisdom van Breda organiseert in 2011 twee bedevaarten. In augustus 2011 gaan jongeren (16-30 jaar) op bedevaart naar de Wereldjongerendagen in Madrid. Later in het jaar, in de herfstvakantie van 2011, vindt de bisdombedevaart naar Padua en Assisi plaats. De bisdombedevaart naar Padua en Assisi is een vervolg op de succesvolle bedevaart naar Lourdes in 2009. De wjd vinden elke drie jaar plaats. De vorige keer (2008) waren de wjd in Sydney.

Aan beide bedevaarten liggen de woorden van Christus ten grondslag: "Dit is mijn gebod, dat gij elkaar liefhebt, zoals Ik u heb liefgehad. Geen groter liefde kan iemand hebben dan deze, dat hij zijn leven geeft voor zijn vrienden. Gij zijt mijn vrienden, als gij doet wat Ik u gebied" (Joh. 15, 12-14).

BISDOMBEDEVAART PADUA EN ASSISI**

22-29 OKTOBER 2011 'WAT WILT GIJ DAT IK DOE?'

22 oktober: Vertrek. Onderweg eucharistieviering in de Dom van Speyer.

23 oktober: Via de Brennerpas naar Bolzano. Eucharistieviering en lunch. Via het dal van de Adige richting Toscane. Aankomst in Assisi.

24 oktober: Eucharistieviering in de Basiliek San Francesco te Assisi. Bezichtiging van de kerk. Geleid bezoek door de stad. Bezoek aan Santa Chiara en San Damiano.

25 oktober: Eucharistieviering in de Santa Maria degli Angli. Bezichtiging van de kerk. Bezoek aan de kluizenarijnen in het Rietidal. Eerste catechesereeks met verschillende werkwinkels.

26 oktober: Eucharistieviering in de Santa Maria degli Angeli. Via La Verna naar naar Padua. Aankomst in Padua.

27 oktober: Eucharistieviering in de basiliek van Sint Antonius. Bezichtiging van de kerk. Bezoek aan de Campo San Piero. Tweede catechesereeks met inhoudelijke werkwinkels.

28 oktober: Terugreis. Eucharistieviering in Vipitino (Italië). Bezoek aan het kloostercomplex Weltenburg (Duitsland).

29 oktober: Warme afscheidslunch. Slotviering in Maria Laach. Thuiskomst.

Kosten: € 595,-

Aanmelden vóór: 1 juni 2011

Aanmelden en reisinformatie:

Pelikaan reizen
www.groepsreisopmaat.nl/bisdombreda

Overige vragen:

Bisdom van Breda (T 076 5223444, E bisdombedeavaart@bisdombreda.nl)

Op **4 oktober 2011**, de feestdag van de heilige Franciscus, vindt in het kader van de bedevaart in elk dekenaat een speciale viering plaats.

** Wijzigingen in het programma voorbehouden. Voor het volledige programma, vraagt u de reisbrochure op bij het bisdom of bij Pelikaan Reizen.

VRIENDENSITE: WWW.WYDFRIENDS.NL

Speciaal vanwege de Wereldjongerendagen (wjd) maakte het bisdom een 'vriendensite': www.wydfriends.nl Jongeren kunnen op deze site een kaartje aanmaken van een heilige en ook zichzelf toevoegen als vriend(in) van Christus.

De website werd gemaakt vanwege de inhoudelijke voorbereiding op de wjd en de werving van deelnemers. De site geeft aan dat vriendschap met Christus niet los verkrijgbaar is. Vriendschap met Christus betekent ook vriendschap met de armen en vriendschap met elkaar.

De site zegt het als volgt:

"Op de wereldjongerendagen sluiten we vriendschap met Christus en met elkaar! In het bijzonder worden we vrienden van de armen voor wie Christus onze liefde vraagt (Mt. 25, 45). Christus zegt: 'Dit is mijn gebod, dat gij elkaar liefhebt, zoals Ik u heb liefgehad' (Joh. 15, 12)."

Een heilige is iemand die zich in zijn of haar leven volledig op God heeft gericht. De heiligen werden op heel bijzondere wijze vriend(in) van Christus. In hun leven zien we de liefde tot de naaste terug. De paus wijst de jongeren op hun voorbeeld, omdat zij niet meer zichzelf in het middelpunt plaatsen, maar tegen de stroom in leven volgens het evangelie.

Bij de site werden vriendschaps(pols) bandjes gemaakt, zodat jongeren kunnen laten zien dat ze vrienden zijn van elkaar en van Christus.

In de Advent bereiden wij ons voor op de geboorte van Jezus, kind van de Allerhoogste. In Hem komt God zelf aan het licht. En daardoor trekt het kind in de kribbe aandacht tot ver buiten zijn eigen landsgrenzen: wijzen uit het Oosten ondernemen een lange reis om de Vrededorst eer te bewijzen. Het kan niet anders dan dat de relatie met zo'n pasgeboren baby eenzijdig is. Het is dus nauwelijks mogelijk om van vriendschap te spreken omdat vriendschap een wederkerig karakter heeft. Het appel dat al van het kind uitgaat, wordt in zijn latere leven steeds sterker als Hij getuigt van het Gods liefde.

Talrijk zijn de passages in de Schrift waar Jezus blijk geeft van zijn grenzenloze liefde voor mensen. Daarbij neemt Hij het initiatief en nodigt iedere mens uit een relatie met Hem aan te gaan: een vriendschapsband. Een relatie waarin Jezus zich aan ons geeft en waarop wij mogen ingaan. Als wij dat doen groeit ook de wederkerigheid.

'Liefhebben zoals Hij'

Afgezien van de persoonlijke band die ieder van ons mag hebben met deze Zoon van God, vraagt Hij ons deze liefdevolle verbondenheid te delen met anderen: dat wij liefhebben, zoals Hij ons liefheeft. Daarbij gaat het niet alleen om mensen die dichtbij ons staan. Het gaat verder, zelfs letterlijk verder. Als vrienden van Christus worden wij uitgedaagd "op tocht te gaan en vruchten voort te brengen die blijvend zijn" (Joh 15, 16). Velen hebben werk gemaakt van dit liefhebben en er alles voor over gehad. Mensen zijn op tocht gegaan om ver buiten onze eigen landsgrenzen aan nieuwe relaties te bouwen. Meer dan anderhalve eeuw domineren zusters, broeders en paters het werken in kerkelijke ontwikkelingsprojecten. Zij bouwen scholen, stichten ziekenhuizen, komen op voor vrouwenrechten, introduceren nieuwe landbouwmethoden, strijden tegen onrecht en vormen nieuwe lokale geloofsgemeenschappen. Daarbij delen zij hun gemeenschappelijke inspiratiebron:

Jezus Christus en diens Blijde Boodschap van bevrijding. Zij zijn getuigen van de hoop en voegen de daad bij het Woord. Vanuit parochies en via allerlei acties waren en zijn wij, de 'thuisblijvers', verbonden met hen en de mensen voor wie deze missionarissen zich inzetten.

Missionarissen

Het aantal missionarissen is in de loop der jaren flink gedaald maar het werk gaat door, net als onze betrokkenheid bij projecten, geloofsgemeenschappen en missionaire werk(st)ers. Vaak hebben plaatselijke werk(st)ers en lokale geloofsgemeenschappen het van 'onze' missionarissen kunnen overnemen. Elders zijn nieuwe (leken-)missionarissen of eigen 'development teams' actief. Ook zij weten zich gedragen en gevoed door de vriendschap met Christus en de verbondenheid met ons in het bisdom van Breda. Die vriendschap, de verbondenheid en de Boodschap van Bevrijding vragen erom uitgedragen te worden in woord en daad. Zoals de wijzen, nadat zij langs een andere weg huiswaarts waren gekeerd, ongetwijfeld hun ervaringen met mensen hebben gedeeld. Missionarissen op hun beurt berichten via brieven, klokjes en andere bladen over de ontwikkelingen op hun missieposten.

Getuigen van de hoop

Vanaf het midden van de vorige eeuw komen missionarissen steeds vaker met verlof naar Nederland. In het begin trekken zij hier rond om in patronaatsgebouwen, op scholen en in kerken persoonlijk te getuigen van de hoop. De laatste decennia komen daar allerlei nieuwe informatiebronnen bij. Misschien is de meest opvallende verandering dat mensen persoonlijk komen berichten over hun situatie. Ze nemen het vliegtuig en komen naar ons toe: Soedan, Malawi, Brazilië en de Filippijnen zijn niet meer ver weg. De mensen van de vroegere 'missiepost' komen letterlijk naar ons toe, mensen van vlees en bloed met een gezicht, en een naam. Die mensen zijn bij ons te gast en delen vaak zeer

indringende verhalen met ons. Maar boven alles delen zij de hoop die in hen leeft, de kracht die hen gaande houdt. In die ontmoetingen ontwikkelt en verdiept zich wederkerigheid en vriendschap.

Een gelovige opdracht

Geïnspireerd door de Blijde Boodschap en het werk van missionarissen zoeken mensen eigen wegen om daden bij het Woord te voegen. Zij bouwen zelf aan gemeenschappen vanuit hun geloof. Gemeenschappen waarin de liefde handen en voeten krijgt door armoede te bestrijden, recht te doen, gerechtigheid na te streven en onderdrukking aan te klagen. Daarbij zijn zij zich steeds meer bewust van mogelijkheden, van sociale, culturele, economische, religieuze en andere fundamentele mensenrechten. Ze komen daarvoor op en zoeken medestanders in hun strijd: gelijkwaardige partners, ook in Nederland, in en buiten de Kerk.

In Nederland zijn er goed georganiseerde partners met jaarlijkse acties: Vastenactie, Week Nederlandse Missionarissen (Pinksteren), Missio (oktober missie-maand), de 75-jarige MIVA en de nieuwe bisschoppelijke Adventsactie. Organisaties die vanuit hun gelovige en katholieke opdracht niet alleen in materiële zin helpen maar ook werken aan mensenrechten, bijdragen aan bezinning en bewustwording 'daar' en 'hier'. Zo dragen zij op eigen wijze bij aan het verstevigen van een wederkerige relatie en vriendschap zonder grenzen.

Maar uiteindelijk komt het toch weer terug daar waar het allemaal begon: bij ieder van ons persoonlijk. Willen wij, wil ik werk maken van de vriendschap met Christus? Wil ik werk maken van mijn liefhebben, zoals Hij mij heeft liefgehad? Liefhebben zonder grenzen en zelf getuige worden van de hoop door daden bij het Woord het voegen!

Hubert Janssen
Missiesecretaris

VRIENDSCHAP ZONDER GRENZEN

BROEDERS EN ZUSTERS VAN DEZELFDE VADER

Deze tekst is een samenvatting van de inleiding van br. Jan van Beeck ofm tijdens de derde (30 september 2010) van drie middagbijekomsten over Franciscus en franciscaanse spiritualiteit.

Een wederkerige relatie

Beter dan te spreken over vriendschap met elkaar, is het om te spreken over broederschap en zusterschap met iedereen en alles. Zowel 'broederschap', het Nederlands heeft helaas niet één woord voor broederschap en zusterschap samen, als 'vriendschap' zijn wederkerige relaties. Je bent elkaars broeder of vriend. Maar vrienden of vriendinnen kies je zelf. Je kunt de vriendschap ook beëindigen. Dat laatste kan bij broers en zussen niet. Broers en zussen worden je gegeven, tegen wil en dank. Daarin schuilt de kracht van een dergelijke relatie. Het samenleven als broeders en zusters vormt een weg naar vrede. Let wel: het is niet noodzakelijk vrede, maar het is een wég naar vrede.

Broeder Franciscus

Als Franciscus volgelingen krijgt, noemt hij hen broeders. Hij had hen ook als leerling kunnen beschouwen, maar dat zou een relatie opleveren, die een gezagsverhouding inhoudt. Franciscus kiest juist voor een woord dat gelijkwaardigheid impliceert, en dat aangeeft dat zijn broeders hem gegeven zijn.

Franciscus gaat zelfs verder. Hij noemt alle schepselen zijn broeders en zusters, zelfs zijn pijnen.

Zo zegt Franciscus het in het Zonnelied: "Wees geprezen, mijn Heer, door zuster maan en de sterren. Aan de hemel hebt Gij ze gevormd, helder en kostbaar en mooi. Wees geprezen, mijn Heer, door broeder wind en door de lucht, bewolkt of helder, en ieder jaargetijde, door wie Gij het leven van uw schepselen onderhoudt. [...] Wees geprezen, mijn Heer, door onze zuster de lichamelijke dood, die geen levend mens kan ontvluchten."

Broeders en zusters

In de Bijbel wordt veel gesproken over broeder- en zusterrelaties. Het gaat dan om een breed spectrum aan relaties. Toen Mozes volwassen was geworden ging hij, aldus Exodus 2, 11, op een gegeven moment naar zijn 'broeders' en zag hun dwangarbeid. Het gaat hier om leden van het eigen volk. In het Nieuwe Testament wordt met 'broeder' of 'zuster' de relatie tussen christenen aangegeven. Het woord drukt de onderlinge gelijkheid uit en verwijst naar de Vader. We zijn immers elkaars broeders en zusters, omdat we

dezelfde Vader hebben en, daarmee verbonden, ook dezelfde moeder: de Kerk, waarbij Maria de moeder van de Kerk is.

'De verloren broeder'

In de Bijbel treffen we veel problematische broeders en zusters aan. Kaïn vermoordt zijn broer Abel (Gen. 4, 8). Jakob is een rivaal voor zijn tweelingbroer Esau. Een prachtig voorbeeld van moeizame broederrelaties zien we in de Jozefcyclus (Gen. 37-50). In Lucas 15 lezen we de parabel die helaas bekend staat als de parabel van de Verloren Zoon. Ook hier gaat het om een problematische broederrelatie. De focus ligt eigenlijk op het gedrag van de oudste zoon. Hij is boos dat de Vader een feest geeft, omdat zijn jongste broer terugkeert. Het is opmerkelijk dat de oudste weigert de jongste als 'broer' aan te duiden. De vader zegt: "Je broer was dood en is weer tot leven gekomen." Maar de oudste broer zegt: "Nu die zoon van u is thuisgekomen." Hij weigert de broederrelatie te accepteren. Parallel daaraan ziet hij zichzelf ook niet meer als een zoon! Hij ziet zich als een knecht: "Al jarenlang werk ik voor u en nooit ben ik u ongehoorzaam geweest als u mij iets opdroeg."

Dezelfde Vader

Jezus spreekt deze parabel uit met het oog op farizeeën en schriftgeleerden die niet kunnen accepteren dat Jezus eet met tollenaars en zondaars. De boodschap van Jezus is: durf je te voelen als een broeder/zuster van tollenaars en zondaars. Jouw Vader is hun Vader. Wanneer je anderen als broeders en zusters beschouwt, is dit een impliciete geloofsbelijdenis. Je sluit in dat je een gemeenschappelijke Vader hebt. Door elkaar als kinderen van de Vader te beschouwen en elkaar met de ogen van God te zien, vinden we, door acceptatie en verzoening, wegen om conflicten en spanningen tussen broeders en zusters op te lossen.

De wolf van Gubbio

De Vader maakt ons tot broeders en zusters. In de franciscaanse spiritualiteit wordt dit nader geconcretiseerd in regels en brieven, maar ook in de Fioretti, verhalen over Franciscus en zijn eerste volgelingen. Een van de mooiste is het verhaal van de wolf van Gubbio. Toen Franciscus in Gubbio verbleef, leefde daar een wolf. Deze joeg de mensen veel angst aan. Het was zover gekomen dat de

mensen niet meer de stad uit durfden. Toen Franciscus dit hoorde, ging hij ongewapend de stad uit, vergezeld door enige van zijn broeders. Toen de wolf hem met open muil naderde, zegende Franciscus hem en sprak: "Kom hier, broeder wolf. In Christus' naam beveel ik je noch mij, noch iemand anders kwaad te doen." Zodra Franciscus het kruisteken had gemaakt, sloot de wolf zijn bek en hield zijn vaart in. En op het horen van het bevel ging hij zachtjes als een lam voor de voeten van Franciscus liggen. Franciscus sloot vrede met de wolf op voorwaarde dat de mensen de wolf te eten zouden geven. Voortaan leefden de bewoners van de stad en de wolf in vrede.

Br. Jan van Beeck ofm

KERK IN DE STEIGERS DE KAPEL VAN BOVENDONK

Bovendonk speelt een belangrijke rol in het bisdom van Breda. Er vinden studiedagen plaats, er is een priester- en diakenopleiding gevestigd en men werkt aan een goed geoutilleerde pastoraal- theologische bibliotheek, allereerst bestemd voor de opleiding maar ook toegankelijk voor pastorale beroepskrachten uit de bisdommen Breda en Rotterdam. De priesterkandidaten ontvangen in de kapel hun diakenwijding. Op Bovendonk is ook het conferentiecentrum Bovendonk gevestigd.

Het complex heeft een lange geschiedenis. Vanaf 1287 was het een uithof van de abdij van Hemiksem. Na de oprichting van het bisdom Antwerpen in 1559 kwam het goed Bovendonk in bezit van het bisdom en bleef dit tot aan de opheffing van het bisdom in 1801. Vanaf 1817 kreeg het apostolisch vicariaat Breda de beschikking over het landgoed. Het ging functioneren als

grootseminarie. Veel priesters ontvingen hier hun opleiding. Dit duurde tot 1967 toen het grootseminarie opgeheven werd. Gebouw en gronden werden verkocht. Nadat enkele jaren van leegstand en verval greep Toon Hommel, priester van het bisdom, in. Het gebouw werd in 1979 teruggekocht door de stichting Bovendonk. Het ontwikkelde zich tot een bezinningscentrum, gedragen door een franciscaanse leefgemeenschap. Vanaf 1983 is hier de Priester- en Diakenopleiding Bovendonk gevestigd.

Het gebouwencomplex dateert uit 1907 en is ontworpen door Pierre Cuypers. De kapel is er in 1921-1923 aan toegevoegd. Zijn zoon, Joseph Cuypers tekende voor het ontwerp. Na zoveel jaren is restauratie noodzakelijk. In 2008 ontving MAS-architectuur van Bovendonk Beheer de opdracht een restauratieplan op te stellen, gefaseerd in tijd. De totale begroting van de restauratiekosten bedraagt

€ 1,8 miljoen. Door de provinciale overheid werd een subsidie toegekend van ruim € 1 miljoen. Met derden brengt het bisdom van Breda het nog uitstaande bedrag bijeen.

De kapel is een seminariekapel. Het grote priesterkoor is opmerkelijk. In de kapel vonden wijdingen plaats en daarvoor was ruimte noodzakelijk. De ramen dateren uit de bouwtijd. Afgebeeld zijn heiligen die voor de priesterlijke spiritualiteit van belang zijn als Carolus Borromeus, Franciscus van Sales, Vincentius a Paulo en Thomas van Aquino. Er is ook een raam dat gewijd is aan het leven van de H. Franciscus Xaverius. Dit verwijst naar de betrokkenheid op de missie die op het grootseminarie altijd levendig is geweest. Door de restauratie blijft een belangrijk monument uit de geschiedenis van het bisdom van Breda behouden.

MAS ARCHITECTUUR

MAS architectuur
Rotterdam
Goudsesingel 10, 3011 KA
Postbus 76, 3000 AB
tel 010 413 68 56
fax 010 414 27 53
rotterdam@masarchitectuur.nl

Passie voor architectuur sinds 1865

Uw specialist
in ambachtelijk
restauratie- en renovatie-
schilderwerk

Uytdehaag
schilderwerken b.v.

AF Uytdehaag Schilderwerken b.v.
Eikbergsweg 10a, 4254 NH Bavel/Breda
Tel. (0161) 43 16 32, Fax (0161) 43 35 94
e-mail: info@uytdehaag.nl www.uytdehaag.nl

Monumentenherstel

Al vanaf 1950 landelijk gespecialiseerd in:

- Houtrestauratie
- Houtconservering
- Vochtbestrijding
- Duivenwering
- Onderhoudscontracten

Recente projecten: Westerkerk, Zuiderkerk, Paleis op de Dam, Paleis 't Loo, Paleis Soestdijk, Kasteel Drakestein, Koninklijke stallen, Binnenhof, Ridderzaal, Stadhuis Groningen, Kruissherencomplex Maastricht, Kathedrale Sint Bavo Kerk Haarlem, molens Kinderdijk en vele andere molens, kerken en monumentale panden.

Protakta
Conserduc-Renofors

Postbus 72 | 5420 AB Gemert | tel. 0492-364292 | www.protakta.nl

RELIGIEUZE REIZEN

Gaat u ook mee naar Padua & Assisi?
Bisdom Breda organiseert i.s.m. Pelikaan Reizen van 22 t/m 29 okt 2011 deze boeiende reis.

Boek online via:
www.groepsreisopmaat.nl/bisdombreda
of telefonisch via Pelikaan Groepsreizen
T. 088 - 735 45 50

Of geeft u de voorkeur aan één van onze andere individuele religieuze reizen in 2011:

- 9-daagse reis Turijn
- 9-daagse reis Lourdes
- 9-daagse rondreis bedevaartsoorden Frankrijk
- 12-daagse rondreis 'Via Francigena' naar Rome
- 12-daagse rondreis Medjugorje
- 12-daagse rondreis Czestochowa

Als parochielid krijgt u 5% korting op deze 9- en 12-daagse individuele religieuze reizen 2011.
Kijk op: www.pelikaanreizen.nl/busreizen

Haveneind 2
Zevenbergen
T. 088 - 735 45 50
www.groepsreisopmaat.nl

Pelikaan reizen
Religieuze • Excursionisten • Organisten & Inactieve

De geschriften: Franciscus van Assisi
2004, 238 blz., gebonden, druk 1,
Gottmer Uitgevers Groep bv.
ISBN 9789025739034.
€ 16,90

Wijsheid van Franciscus:
365 teksten voor elke dag van het jaar
Freeman, G.P. / Kerkhoff, E. van (red.),
2007, 284 blz., ingenaaid, druk 1,
Terra - Lannoo Uitgeverij.
ISBN 9789020971668.
€ 19,95

Umbrië, in de voetsporen van Franciscus
Freeman, G.P., 2010, 248 blz.,
ingenaaid, druk 4, Gottmer Uitgevers
Groep bv. ISBN 9789025745851.
€ 19,95

**Om de hele wereld: Inleiding in
de franciscaanse spiritualiteit**
Willem Marie Speelman, Gerard Pieter
Freeman & Jan van den Eijnden,
Nijmegen, Valkhof Pers, 2010.
ISBN 978 90 5625 337 0.
€ 18,50

**Clara van Assisi mystiek
in het alledaagse**
Edith van den Goorbergh, 2010,
192 blz., ingenaaid, druk 1, Valkhof Pers.
ISBN 9789056253189.
€ 17,50

BOEKEN

MARIAKALENDER 2011

De traditionele dagscheurkalender

Een heel jaar lang dagelijks informatie: dag, datum kerkelijke en wereldlijke feest- en gedenkdagen. Verder een spreuk voor elke dag met op de achterzijde een bont geheel van citaten, grappen, gedichtjes, wetenswaardigheden, weerspreuken, recepten, raadsels en puzzels.

Prijs slechts **7,50**

(exclusief 1,95 verzendkosten)

Ook verkrijgbaar in de boekhandel.

Mariakalender is een uitgave van
Uitgeverij Gool & Sticht,
Postbus 5018, 8260 GA Kampen.
www.kok.nl. Bestellingen van meer
dan vijf exemplaren: verkoop@kok.nl

BESTELBON

Naam: _____

Adres: _____

Code/Plaats: _____

Bestelt hierbij _____ ex. van de 'Mariakalender 2011' à € 7,50

Portobijdrage € 1,95 per zending. Stuur deze bon in een envelop zonder postzegel naar:

Uitgeverij Gool & Sticht, Antwoordnummer 18, 8260 VB Kampen o/v Mariakalender.

KOOP BIJ ONS UW KERSTKAARTEN

Aanbidding door de herders. Detail van Maria-altaar
van de H. Petrus en Pauluskerk in Boschkapelle.

Een set bevat vijf kaarten en kost € 5
(excl. verzendkosten).

Bisdom van Breda, T 076 5223444,
E secretariaat@bisdombreda.nl

skanfonds

geeft mensen
de kans

Deze uitgave werd mede mogelijk gemaakt door een bijdrage van Skanfonds en door een solidariteitsbijdrage van de gezamenlijke religieuzen in Nederland via de commissie PIN.